ZL.

וָרִיחַ אַפֶּךְ כַּתַפּוּחִים: 4. רְאִיתִי הַלֹּיְלְה וְהִנֵּה אִישׁ רֹכֵב עַל סוּס אָדם ְּרָהוּא עמֵר בֵּין הַהְדַּסִים אֲשֶׁר בַּמְּצֻלְה וְאַחֲרָיו סוְסִים אֲדָמִים שְׂרָקִים ּלְבָנִים: פנות פלות מון אֶת הְדַּפְּח 6. וְיְהִי אֹמֵן אֶת הְדַפְּח הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּדו בִּי אֵין לָה אָב וְאֵם יַ הַנַּעֶרָה יְפַת תֹאַר וְטוֹבַת מִרְאֶה וּבְּמוֹת אָבִיהָ מִרְאֶה לְקָחָה מִרְדֵּכִי לוֹ חַרבי ונהַרֹתיִר אוֹבישׁ:

שנייוו נוו כו 8. שְׁמַע נָא יְהוֹשְׁעַ הַבַּהַן הַגָּרוֹל אַתָּה וְרֵעֶיף הַישְׁבִים לְפָנֶיף בִּי אַנְשֵׁי מוֹפַת הַמָּה בִּי הִנְנִי מֵבִיא את עבדי צמחוזכריה ג ח תִשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא תַחְמֹד בַּסַף ווָהַב עַלִיהַם וַלְקָּחַתַּ

.10 בַּאדַיִן נְבוּכַדְנֶצַר נְפַל עַל אַנְפּוֹהִי וּלְדְנַיֵּאל סְגִּד וּמִנְּחָה וְנִיחֹתִין אֲמֵר לְנַסֶּבָה לַה: דניאל ב מו 11. כֹּה אָמֵר יִי, צְבָאוֹת בן מעשיה הנבאים לכם מַלַרְ בַּבֵּל וְהַכַּם לעיניכם:

נויוו כט כא. 12. וְלֻפַח מֵהֶם קְלֶלֶה לְבֹל גָלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל לֵאמר יְשִׁמְךְּ קָלֶם מֶלֶךְ בָבֶל בָּאֵשׁ:

ירמיהו כט כב 13. יַעַן אֲשֶׁר עְשׁוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנַאֲפּוּ אָת נְשֵׁי רֵעֵיהֶם וְיָדְבְּרוּ דָבָר בַּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לוֹא צָוִיתִם וְאָנֹכִי הִיוֹדַע ועד נאם ייירמיהו כט כג וְצֵוּ נְאָם יְּיָּאוּ מּיּחוּ כּטּ כּגּ 14. וַיִּרְאַנִי אֶת יְהוּשְׁעַ הַכּּהֵן הַגָּרוֹל עמֵר לִפְנֵי מַלְאַף יְיָ וְהַשְּׁטָן עֹמֵד עֵל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ: זכריה ג א 15. וַיֹּאמֶר יְיִ אֶל הַשְּׂטָן הלוא זה אוד מצל מאש:

בְּגַדִים צוֹאִים וְעֹמֵד לְפְנֵי הַשִּּערִים הָאֵלֶה נָתַן לִי הַשִּּערִים הָאֵלֶה לחפור ולהוליא נהר בטבריא. ל"א למכרא נהרא בטורא בהר: לאסויי בירי דאספסתא. להביא זרע של עשב שהוא מאכל בהמה שלחו נבוכדנלר. הכי הוה קים להו: לאחויי חזירי ממלרים. שלחו כדי לגדלם לולדות שחזירי מלרים גדולים הם: והתניא אמר חודום הרופא. לחכמים שביו אומרים ניטלב באם

טרפה: והא אין פרה וחזירה יולאה ממלרים וכו'. כדי שלא יהיו מלויין במקומות אחרים ואעפ"כ חיו: זוטרי חייתינהו. ולח העלו על לבם דלפריה ורביה בעי והניחו להוליאן בלה חתוך החם: בחותה עלה. שהלר משם דניאל: דלא לקיים בי פסילי אלהיהם משרפון באש. דובוכדולר עשאו אלוה כדכתיב ולדניאל הוה סגיד והוה ליה כפסילי אלהיהם שהמקרא הזה היה לווח עליהם לשורפן לכך היה מתירא: **הליות.** שבלים המהובהבין בחש: השמיעי. השתמשי: מלחח. ונפישי זכותייהו: הלא זה אודים. מה אוד נחרך אף הוא נחרך: אהני. הועיל: חקדו. שרפו: מחי טעמח איענש. יהושע דאהני נורא למאניה דהאי דאהדר איהו לנבוכדנלר דחייה בעלמא דחייה: שש שעורים. שם גרעינים (שעורים) ממש: וכי דרכו של בועו ליתן שש שבלים. והא תנן (פאה פ״ח מ״ה) אין פוחתין לעני בגורן פחות מחלי קב שעורים:

גדולים לדיקים יותר ממלחכי השרת. דברישה חשיב לחלחה לדיקי ומלאך לבסוף דכתיב ורויה די רביעאה דמי לבר אלהין: וטפחו לישראל על פניהם. שהשתחוו לללם: אני אמרתי שכל החמר שלי הוא. שיהיו בהם לדיקים הרבה ולא עלתה בידי וכו'. ישראל נמשלו

גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת שנאמר יענה ואמר הא אנא חזי גוברין ארבעה שריין מהלכין בגו נורא וחבל לא איתי בהון ורויה די רביעאה דמה לבר אלהין אמר ר' תנחום בר חנילאי בשעה שיצאו חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש באו כל אומות העולם ומפחו לשונאיהן של ישראל על פניהם אמרו להם יש לכם אלוה כזה ואתם משתחוים לצלם מיד פתחו ואמרו ילך ה' ר' אמר הזה אמר הפנים כיום הזה אמר הצדקה שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מאי דכתיב מרתי אעלה בתמר אוחזה בסנסניו אמרתי אעלה בתמר אלו ישראל ועכשיו לא עלה בידי אלא סנסן אחד של חנניה מישאל ועזריה ⁴אמר רבי יוחנן מאי דכתיב ⁴ראיתי הלילה והנה איש רוכב על סום אדום והוא עומד בין ההדסים אשר במצולה [וגו'] מאי ראיתי הלילה ביקש הקב"ה להפוך את כל העולם כולו ללילה והנה איש רוכב יאין איש אלא הקב"ה שנאמר זה' איש מלחמה

לתמר כדאמרי' (סוכה דף מה:) מה תמר זה אין לו אלא לב אחד וכו': והנה איש רוכב על סום אדום. בזכריה כתיב: כל העולם כולו ללילה. מפני שהשתחוו לללם: והוא עומד. העמיד הקב"ה עלמו בזכות ההדסים שבמצולה: החומר לצולה חרבי. לבבל שיושבת במלולה: חרבי. לשון חרבו המים (ברחשית ח): שרוקים. לבועים ואח"כ נעשו לבנים כשנסתכל בלדיקים נח מכעקו: סוסיא חיורא מעלי להלמא. מדקאמר שאדום הוי רמז לקללה: ורבנן. חנניה מישאל ועזריה: להיכן אולו. כשילאו מן הכבשן דתו לא מדכר להו בכולהו כתובי: בעין הרע מתו. שהיו מסתכלים בהן על שהיו תמהין בהן: ברוק טבעו. באותו רוק שרקקו אומות העולם בישראל שאומרין אלוה כזה יש לכם והשתחויתם לנלם: הוי אומר זה חנניה מישאל ועוריה. אלמא חזרו לארך אצל יהושע כהן גדול: ודניאל להיכן אול. כשהושלכו חביריו לתוך כבשן האש שלא הושלך עמהם: בטבריא. רבא למכרא נהרא

ל) [עי' בילקוט זכרי' ושם איתא מאמר זה האת לו) פינון שי וכני ישם איתא מאמר זה קלת בנוסחא אחרינא], ב) [לקמן לו: סוטה מב: מח.ז, תוס' ברכות כו: ד"ה ואין שיחה כרי], ד) [עיין ברכות נו:], ד) [ל"ל והתנן], 1) לעיל לג. בכורות כח:, ו) בקרא כתיב וכאחב,

הגהות הב"ח (א) גם' תלתא הוו ואנו תרין. נ"ב וקשה מיד הכא הוה ליה לאקשויי והא יחיד הוה כמו

מוסף רש"י

בין ההדסים אשר במצולה. נין הגדיקים שגלו לבכל, ונשכינה משחעי קרא (מגילה יג.). האם שלה. רחס שלה (בכורות בח:) בית הריון, ונקראת טרפחת ושלפוחית ובלע"ז מטרינ״ה (לעיל לג.). בשביל שלא תלד. לפי מפני שפרות וחזירות אותן ביוקר ורוניו שלא ילדו במלכות אחרת כדי שיהו לריכין להם וחותכין האם שלה ואינה מתה (בכורות

ה' שמו על סום אדום ביקש הקב"ה להפוך 636 את העולם כולו לדם כיון שנסתכל בחנניה מישאל ועזריה נתקררה דעתו שנאמר יוהוא עומד בין ההדסים אשר במצולה ואין הדסים אלא צדיקים ישנאמר יויהי אומן את הדסה ואין מצולה אלא בכל שנאמר יהאומר לצולה חרבי ונהרותיך אוביש מיד מלאים רוגז נעשים שרוקים ואדומים נעשו לבנים אמר רב פפא שמע מינה יסוסיא חיורא מעלי לחלמא: ורבגן להיכא (אזול) [אזלו] אמר רב בעין [הרע] מתו ושמואל אמר ברוק מבעו ור' יוחנן אמר עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות כתנאי ר' אליעזר אומר בעין [הרע] מתו ר' יהושע אומר ברוק מבעו וחכ"א עלו לא"י ונשאו נשים והולידו בנים ובנות שנאמר ישמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך היושבים לפניך כי אנשי מופת המה איזו הם אנשים שנעשה להן מופת הוי אומר זה חנניה מישאל ועזריה ודניאל להיכן אזל אמר רב למיכרא נהרא רבא במבריא ושמואל אמר לאתויי ביזרא דאספסתא ור' יוחגן אמר לאתויי חזירי דאלכסנדריא של מצרים איני ∘והתניא יתודום הרופא אמר אין פרה וחזירה יוצא מאלכסנדריא של מצרים שאין חותכין האם שלה בשביל שלא תלד זומרי אייתי בלא דעתייהו ת"ר שלשה היו באותה עצה הקב"ה ודניאל ונבוכדנצר הקב"ה אמר ניזיל דניאל מהכא דלא לימרו בזכותיה איתנצל ודניאל אמר איזיל מהכא דלא ליקיים בי ⁹פסילי אלהיהם תשרפון באש ונבוכדנצר אמר יזיל דניאל מהכא דלא לימרו קלייה לאלהיה בנורא ומניין דסגיד ליה דכתיב יבאדין מלכא נבוכדנצר נפל על אנפוהי ולדניאל סגיד ווגו': ייכה אמר ה' צבאות אלהי ישראל אל אחאב בן קוליה ואל צדקיה בן מעשיה הגבאים לכם בשמי לשקר וגו' וכתיב ייולוקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל לאמר ישימך ה' כצדקיהו ״וכאחאב אשר קלם מלך בבל באש אשר שרפם לא נאמר אלא אשר קלם אמר רבי יוחנן משום ר' שִמעון בן יוחי מלמד שעשאן כקליות ייען אשר עשו נבלה בִישראל וינאפו את נשי רעיהם מאי עבוד אזול לגבי ברתיה דנבוכדנצר אחאב אמר לה כה אמר ה' השמיעי אל צדקיה וצדקיה אמר כה אמר ה' השמיעי אל אחאב אזלה ואמרה ליה לאבוה אמר לה אלהיהם של אלו שונא זימה הוא כי אתו לגבך שדרינהו לגבאי כי אתו לגבה שדרתנהו לגבי אבוה אמר להו מאן אמר לכון אמרו הקדוש ברוך הוא והא חנניה, מישאל ועזריה שאלתינהו ואמרו לי אסור אמרו ליה אנן נמי נביאי כוותייהו לדידהו לא אמר להו לדידן אמר לן אמר להו אנא בעינא דאיבדקינכו כי היכי דבדקתינהו לחנניה מישאל ועזריה אמרו ליה אינון ® תלתא הוו ואנן תרין אמר להו בחרו לכון מאן דבעיתו בהדייכו אמרו יהושע כהן גדול סברי ליתי יהושע דנפיש זכותיה ומגנא עלן אחתיוהו שדינהו אינהו איקלו יהושע כהן גדול איחרוכי מאניה שנאמר ייויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה' וגו' וכתיב ייויאמר ה' אל השמן יגער ה' בך וגו' א"ל ידענאָ דצדיקא את אלא מאָי מעמא אהניא בך פורתא נוראָ חנניה מישאל ועזריה לְא אהניא בהו כלל א"ל אינהו תלתא הוו ואנא חד א"ל והא אברהם יחיד הוה התם לא הוו רשעים בהדיה ולא אתיהיב רשותא לנורא הכא הוו רשעים בהדי ואתיהיב רשותא לנורא היינו דאמרי אינשי תרי אודי יבישי וחד רְטִיבא אוקדן יבישי לרמיבא מאי מעמא איענש אמר רב פפא שהיו בניו נושאין נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן שנאמר יויהושע היה לבוש בגדים צואים וכי דרכו של יהושע ללבוש בגדים צואים אלא מלמד שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן אמר רבי תנחום דרש בר קפרא בציפורי מאי דכתיב יושש השעורים האלה נתן לי מאי שש השעורים אילימא שש שעורים ממש וכי דרכו של בועז ליתן מתנה שש שעורים